

Секція: Педагогічні науки

Тихонова Тетяна Валентинівна

доктор педагогічних наук, доцент,

завідувач кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти

Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

м. Миколаїв, Україна

СТРАТЕГЕМИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Цифрова трансформація професійної освіти, яка активно пришвидшується останнім часом, має на меті створення гнучкої та адаптивної освітньої системи, що відповідає запитам цифрової економіки й забезпечує максимальне використання дидактичного потенціалу цифрових технологій. Відбувається процес поступового переходу від традиційного навчання, що використовує цифрові технології, до цифрової дидактики – галузі педагогіки, що визначає принципи, зміст, методи, засоби, технології навчання в освітньому цифровому середовищі.

Опишемо основні стратегієми, тобто ідеї в дії, що дадуть змогу здійснити перехід від традиційної дидактики професійної освіти до цифрової дидактики.

1. Цифрове освітнє середовище є відкритим комплексом ресурсів, умов і можливостей для професійного навчання, ефективність якого залежить, насамперед, від активності, суб'єктності самого студента. Майбутній студент має осмислити та сформулювати власні освітні запити і на їх основі побудувати індивідуальний освітній маршрут. Тому дуже важливим є створення таких організаційно-педагогічних умов, за яких зростає *роль учіння і навчальної самостійності студента.*

2. У цифровому середовищі дидактичною одиницею стає активність студента. Активність має спрямовуватися не тільки на сприйняття, але й на продуктивні дії студента з отриманою навчальною інформацією. Такі *активні та інтерактивні форми і методи навчання* як колективне розв'язування кейсів, професійні дискусії, проекти, ділові ігри, інтерактивна комунікація, командна робота, групова та індивідуальна рефлексія в цифровому навчанні стають необхідними.

3. Цифрова трансформація освітнього процесу має підвищувати *ступінь структурованості навчальної діяльності*. Складність і різноманітність цифрових засобів навчання має відповідно ускладнювати й урізноманітнювати форми і методи навчання, надавати їм динамічного характеру (групи змінного складу, розподілені у просторі команди студентів, різні сценарії переходу від командної до індивідуальної діяльності і в зворотному напрямі). Діяльність викладача має не спрощуватися, а ускладнюватися в бік інтелектуальності, творчості, в тому числі за рахунок автоматизації рутинних дій (перевірки робіт студентів).

4. У цифровому освітньому процесі *технології і методи навчання набувають властивості навчального змісту*. Це забезпечує умови для реалізації діяльнісного змісту професійного навчання, коли основним джерелом змісту є способи професійної, комунікативної, організаційної, самоосвітньої та іншої діяльності, визначені в освітніх програмах як загальні професійні компетентності. Цифрові технології дозволяють суттєво прискорити процес засвоєння таких компетентностей за рахунок миттєвого діагностичного зворотного зв'язку, персональних рекомендацій, та зробити такий процес технологічнішим та ефективнішим.

5. В умовах цифрового освітнього процесу традиційний нарративний спосіб подання навчального матеріалу (оповідальний, такий, що вимагає вербального «пояснення нового матеріалу», пов'язаний із самостійним засвоєнням великих за обсягом текстів) стає педагогічно

неефективним. Для сучасних студентів природним є інфографічний, наочно-логічний стиль мислення, заснований на спільній роботі обох півкуль головного мозку. Інфографіка, на відміну від наративу, дозволяє використовувати складнішу логіку (нелінійну, багатовимірну, мережеву); вона краще відображає суть міждисциплінарного, інтегрованого підходу в навчанні. Компактність і відносна автономність інфографічних форм подання матеріалу («схема», «слайд» тощо) дає змогу подавати навчальну інформацію в модульній, логічно завершеній, візуальній формі. Використання *переважно інфографічного, наочно-логічного способу подання навчальної інформації* сприяє формуванню вмінь системного мислення, розв’язання складних, комплексних, мультисистемних завдань за умов явної неповноти інформації. Такі вміння є вкрай затребуваними в сучасному динамічному світі.

6. Цифровізація професійної освіти сприяє скороченню тривалості навчальних курсів. *Модуляризація процесу навчання*, що спостерігається вже нині, триватиме й надалі: від навчальних професійних модулів до мікромодулів, які в умовах цифрової трансформації стають дидактичними одиницями.

7. Цифрове освітнє середовище дозволяє трансформувати й процес оцінювання: від контролюючого (констатувального) до *неперервного персоналізованого діагностико-формуального оцінювання* навчально-професійної діяльності студента, що здійснюється безпосередньо в процесі виконання навчальних завдань. Цифрові технології забезпечують миттєвий зворотний зв’язок, повідомляючи студента та викладача про перебіг та результати виконання завдання, сильні та слабкі сторони, наявність прогалин у попередньому матеріалі, надаючи персоналізовані рекомендації щодо усунення виявлених проблем, формулювання та коригування найближчих цілей навчальної роботи та сценаріїв подальшого розвитку. Таким чином значна частка процесу

формування професійних умінь і навичок може бути повністю автоматизована з використанням технології включеного оцінювання.

Технологія Big Data, узагальнюючи дані, отримані в ході включеного оцінювання, дасть змогу здійснювати моніторинг освітнього процесу, з одного боку – на рівні групи, курсу, факультету, закладу освіти, а з іншого – на рівні навчальних модулів, курсів та освітніх програм.

Отже, розуміння й поступове впровадження названих вище ідей дозволить ефективніше використовувати можливості, що їх надають сучасні цифрові технології.